

«Халық» тобының бірыңғай комплаенс-мәдениеті

1-тарау. Жалпы ережелер

1. «Халық» тобы өзінің іскерлік қатысуының барлық аумақтарында халықаралық деңгейдегі қызметтер ұсынады.

2. «Халық» тобы өз қызметінің экономикалық және әлеуметтік салдары үшін өзінің жауапкершілігін сезінеді және қоғам мен мемлекеттің орнықты дамуына қолдау көрсету үшін іс-шаралар кешенін жүзеге асырады.

3. «Халық» тобы өз күш-жігерін қолайлы ішкі және сыртқы ортаны қалыптастыруға бағыттайды, бұл «Халық» тобының қоғам үшін түсінікті, ашық және айқын бизнес жүргізуге бағдарланудағы стратегиялық мүдделеріне сәйкес келеді.

4. Комплаенс-мәдениет корпоративтік мінез-құлықтың негізгі элементтерінің бірі болып табылады және Қазақстан Республикасында және шетелде «Халық» тобының беделін нығайтуға, «Халық» тобын ортақ құндылықтар тәңірегінде біріктіруге, стратегиялық, бедел, операциялық, комплаенс және басқа да тәуекелдерді төмендетуге мүмкіндік береді, бұл «Халық» тобының капиталдандырылуын арттыруға және мәртебесін халықаралық деңгейде растауға ықпал етеді.

5. Комплаенс-мәдениетін дамытуда «Халық» тобы жинақталған жеке тәжірибесіне, Қазақстан Республикасының заңнамасына, шет мемлекеттердің қолданылатын заңнамасына, сондай-ақ комплаенс саласындағы халықаралық стандарттарға бағдарланады.

6. «Халық» тобының осы Бірыңғай комплаенс-мәдениеті «Халық» тобындағы комплаенс-мәдениеттің негізгі тәсілдері мен стандарттарын айқындайды, сондай-ақ «Халық» тобына қолданылатын талаптардың, Қазақстан Республикасының заңнамасы мен шет мемлекеттер заңнамасының, сондай-ақ комплаенс саласындағы халықаралық стандарттардың сақталуын қамтамасыз ету жөніндегі жұмысты ұйымдастырудың бірыңғай тұжырымдамасын қалыптастырады.

7. ІНҚ «Халық» тобының барлық органдары, құрылымдық бөлімшелері, лауазымды тұлғалары мен жұмыскерлері тарапынан міндетті түрде орындалуы тиіс.

8. «Халық» тобының компаниялары өздерінің ішкі нормативтік құжаттарын олар орналасқан мемлекеттің заңнамасына және (немесе) оларға қатысты заңнамалық айқындалған талаптарға қайшы келмейтін бөлігінде осы ІНҚ-ға сәйкес келтіреді.

2-тарау. Терминдер глоссарийі

9. Осы ІНҚ-да келесі терминдер мен қысқартулар қолданылады:

1) Банк – «Қазақстан Халық Банкі» АҚ;
 2) қалқа-банк – өзі тіркелген мемлекетте (аумақта) жеке қатысуы жоқ резидент емес банк;
 3) ІНҚ – «Халық» тобының Бірыңғай комплаенс-мәдениеті;
 4) Вольфсберг қағидаттары – жеке банк секторында кірістерді жылыстатуға қарсы іс-қимыл жөніндегі директивалар;

5) «Халық» тобы – Банк және Банктің еншілес ұйымдары;

6) қалқа-компания – өзі тіркелген мемлекетте (аумақта) жеке қатысуы жоқ резидент емес компания;

7) халықаралық санкциялар – қандай да бір халықаралық ұйым, шет мемлекеттің үкіметі немесе шет мемлекеттің уәкілетті мемлекеттік органы енгізген және оларға қатысты санкциялар белгіленген мемлекетпен/аумақпен және/немесе оның резиденттерімен сауда, қаржы және өзге де операцияларды жүзеге асыруға ішінара немесе толық тыйым салу көзделетін саяси, дипломатиялық немесе экономикалық сипаттағы мәжбүрлеу шаралары;

8) ҚЖ/ТҚ – қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыру (жылыстату) және терроризмді қаржыландыру;

9) ҚКЗ/ТҚ – Қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруға (жылыстатуға) және терроризмді қаржыландыруға қарсы іс-қимыл;

10) FATF ұсынымдары – әрбір елде ақшаны жылыстатуға және терроризмді қаржыландыруға қарсы іс-қимылдың тиімді жүйесін құру жөніндегі ұйымдастыру-құқықтық шаралар жиынтығы;

11) EU – Еуропалық Одақ;

12) FATF – ақшаны жылыстатуға қарсы күрестің қаржылық шараларын әзірлеу тобы;

13) OFAC – АҚШ Қаржы министрлігінің шетелдік активтерді бақылау басқармасы;

14) OFAC SDN List/Non-SDN List/ SSI List – АҚШ сауда, қаржы және өзге де операцияларды жүзеге асыруға тыйым салуды/шектеуді белгілеген жеке және заңды тұлғалардың, мемлекеттердің/аумақтардың және/немесе олардың резиденттерінің тізімі;

15) UN – Біріккен Ұлттар Ұйымы.

3-тарау. Негізгі мақсаттары мен міндеттері

10. Осы ІНҚ Қазақстан Республикасының заңнамасын, шет мемлекеттердің қолданылатын заңнамасын, Банктік қадағалау жөніндегі Базель комитетінің құжаттарын, FATF және Вольфсберг қағидаттарын ескеріп, сондай-ақ «Халық» тобы компанияларының ұйымдық құрылымының ерекшеліктерін, «Халық» тобы компанияларының клиенттерге ұсынатын өнімдерінің (қызметтерінің) сипатын ескере отырып әзірленді.

11. «Халық» тобына бірыңғай комплаенс-мәдениетті енгізудің мақсаттары:

- «Халық» тобы мен оның қызметкерлерінің Қазақстан Республикасының заңнамасын, ішкі құжаттарды, комплаенс саласындағы шет мемлекеттердің қолданылатын заңнамасын және халықаралық стандарттарды, оның ішінде Банктік қадағалау жөніндегі Базель комитетінің құжаттарын, FATF және Вольфсберг қағидаттарын сақтауын қамтамасыз ету;

- «Халық» тобы мен оның қызметкерлерінің Қазақстан Республикасы заңнамасының, соның ішінде уәкілетті органның нормативтік құқықтық актілерінің, қызмет көрсету тәртібін регламенттейтін ішкі құжаттардың, сондай-ақ «Халық» тобының қызметіне ықпал ететін шет мемлекеттердің қолданылатын заңнамасының және халықаралық стандарттардың талаптарын сақтамауы салдарынан шығындардың туындауымен байланысты жағымсыз жағдайлардың туындау тәуекелдерін барынша азайту;

- «Халық» тобының компаниялары мен қызметкерлерінің заңға қайшы келетін қызметке тартылуына жол бермеу;

- жүйелік негізде оны барынша азайту үшін ҚЖ/ТҚ тәуекелін қоса алғанда, комплаенс-тәуекелді басқару бойынша топшілік бірыңғай тәсілді іске асыру;

- бизнесті «Халық» тобының іскерлік этикасы мен стандарттарын сақтай отырып жүргізу.

12. ІНҚ «Халық» тобының функционалдық сан алуандығы мен қызметінің ерекшеліктерін ескере отырып әзірленген және:

- «Халық» тобында комплаенс-мәдениеттің қалыптасуына;

- «Халық» тобының лауазымды тұлғалары мен қызметкерлері өз қызметінде басшылыққа алатын комплаенс-мәдениеттің миссиясын, құндылықтарын, қағидаттары мен нормаларын бекітуге;

- «Халық» тобы қызметінің комплаенс саласындағы халықаралық стандарттардың стратегиялық мақсаттарымен және міндеттерімен, оның ішінде Банктік қадағалау жөніндегі Базель комитетінің құжаттарымен, FATF және Вольфсберг қағидаттарымен келісілуін қамтамасыз етуге;

- комплаенс-мәдениетті «Халық» тобының мүдделі тараптармен өзара іс-қимыл философиясы ретінде ілгерілетуге;

- тиімді және сапалы корпоративтік басқаруды және тәуекелдерді басқаруды қамтамасыз етуге;

- нарықтағы көшбасшы позициясын нығайту мен қолдау және «Халық» тобында комплаенс-мәдениетті ілгерілетуге;

- бизнес-процестерді жүргізудің ашықтығын және «Халық» тобының серіктестері мен контрагенттерімен өзара іс-қимылдың тиімділігін арттыру, «Халық» тобының беделі мен имиджін

нығайту, инвестициялық тартымдылықты арттыру және бизнесті басқару сапасын арттыруға ықпал етуге арналған.

4-тарау. Комплаенс-мәдениеттің негізгі қағидаттары

13. Комплаенс-мәдениет келесі қағидаттарға негізделген:

- «Халық» тобының корпоративтік мәдениетінің бір бөлігі болып табылады;
- «Халық» тобы қызметінің ажырамас бөлігі болып табылады;
- «Халық» тобының басшылығынан бастап, оның әрбір қызметкеріне дейін барлық деңгейлерінде қолдау көрсетіледі, сақталады және ынталандырылады;
- «Халық» тобына комплаенс-мәдениетті енгізу, ілгерілету кезіндегі күш-жігерді үйлестіру;
- комплаенс-мәдениет мәселелері бойынша «Халық» тобының компанияларымен ақпарат алмасу;
- комплаенс-мәдениетті енгізумен және ілгерілетумен байланысты проблемаларды шешуде «Халық» тобының компанияларына өзара көмек көрсету;
- акционерлердің, клиенттердің, қызметкерлердің мүдделерін қорғау және қазақстандық және халықаралық қаржы нарықтарының тұрақтылығын қолдау мақсатында «Халық» тобының заңнаманы сақтауы, бизнес жүргізлетін барлық юрисдикцияларда қолданылатын заңнама мен рәсімдерді сақтауы;
- «Халық» тобының кез келген нысанда және көріністе құқыққа қарсы қызметті сөзсіз және біржақты айыптауы;
- «Халық» тобы мен оның қызметкерлерін заңнаманы бұзуға байланысты қызметке тарту тәуекеліне жол бермеу үшін уақтылы және адекватты шараларды әзірлеу және қабылдау.

5-тарау. Қолданылатын заңнаманың талаптарын сақтау

14. «Халық» тобы өз қызметін Қазақстан Республикасында, сонымен қатар одан тыс жерлерде жүзеге асырады, оның қызметі ұлттық және халықаралық заңнамамен реттеледі. «Халық» тобы өз қызметіне қолданылатын заңдар мен өзге де нормативтік құқықтық актілердің талаптарын сақтайды және олардың шеңберінде әрекет етеді.

15. ІНҚ неғұрлым жоғары талаптар мен стандарттарды белгілеген жағдайда «Халық» тобының компаниялары осы ІНҚ ережелерін қолданады.

16. Екі немесе одан да көп елдің қолданылатын заңнамасының ережелері арасында қайшылықтар туындаған жағдайларда қызметкерлер ішкі құжаттарда белгіленген тәртіппен құқықтық қайшылықтарды шешу жөніндегі ұсынымдар алу үшін сыртқы заң кеңесшісіне жүгінуге құқылы.

6-тарау. Комплаенс саласындағы халықаралық стандарттардың талаптарын сақтау

17. «Халық» тобы комплаенс саласындағы халықаралық стандарттарды, оның ішінде Банктік қадағалау жөніндегі Базель комитетінің құжаттарын, FATF және Вольфсберг қағидаттарын сақтайды және жұмыс істейді.

18. Базель комитеті белгілеген тиімді корпоративтік басқару стандарттарын іске асыру мақсатында «Халық» тобы мыналарды қоса алғанда, бірақ олармен шектелмей, келесі механизмдер мен қағидаттарды пайдаланады:

- корпоративтік басқарудың «Халық» тобы қызметінің ауқымы мен сипатына, құрылымына, маңыздылығына, тәуекелдер бейініне және бизнес-моделіне сәйкестігі;
- бірыңғай корпоративтік мәдениет;
- тәуекелдерді басқарудың тиімді жүйесі;
- «Халық» тобының басшылығы мен қызметкерлерінің қызметін бақылау;
- мүдделі тараптарды қажетті ақпаратпен қамтамасыз ету;

- «Халық» тобының қызметі мен құрылымына тұрақты сыртқы және ішкі аудиторлық тексерулер жүргізуді қамтамасыз ету.

19. "Халық" тобы өз қызметінде FATF Вольфсберг қағидаттары мен ұсынымдарын басшылыққа алады және ҚКЗ/ТҚ мақсатында мынадай бірыңғай стандарттарды, қағидаттар мен тәсілдерді қолданады:

- қылмыстық жолмен алынған кірістерді жылыстатуды және терроризмді оның барлық түрлері мен көріністерінде сөзсіз және біржақты айыптайды;
- ҚЖ/ТҚ тәуекелдерін бағалайды және тәуекелге бағдарланған тәсілді қолданады;
- клиенттерді (олардың өкілдерін) және бенефициарлық меншік иелерін сәйкестендіреді;
- клиенттер (олардың өкілдері), бенефициарлық меншік иелері және операциялар туралы ақпаратты жинауды, тексеруді және сақтауды жүзеге асырады;
- тәуекелі жоғары жағдайларда клиенттерге (олардың өкілдеріне) және бенефициарлық меншік иелеріне тереңдетілген тексеру жүргізеді, оның ішінде клиент қаражатының шығу көзін және орындалатын операцияларды қаржыландыру көзін анықтайды;
- клиенттер (олардың өкілдері) және бенефициарлық меншік иелері туралы ақпаратты жаңартады;
- клиенттердің операциялары мен қызметіне мониторинг жүргізеді;
- уәкілетті органға операциялар туралы есеп береді;
- операция туралы хабарлама немесе осыған байланысты ақпарат уәкілетті органға жіберілетінін / жіберілгенін жария етпейді;
- халықаралық санкциялар режимін сақтайды;
- анықталған тәуекелдер мен бұзушылықтар туралы ақпаратты басшылыққа ұсынады;
- қызметкерлерді оқытады және ақпарат береді;
- барлық филиалдар, өкілдіктер және еншілес компаниялар деңгейінде ҚКЗ/ТҚ бағдарламаларын қолданады;
- ҚКЗ/ТҚ мақсатында ішкі бақылаудың тиімділігін бағалайды.

7-тарау. Комплаенс-тәуекелді басқару

20. «Халық» тобы комплаенс-тәуекелді басқарудың тиімді жүйесін әзірлейді, ол мыналарды қамтамасыз етеді:

- «Халық» тобының тиімді жұмыс істеуі және оның қызметінің стратегияға, тәуекел-бейініне және тәуекел-тәбетіне сәйкестігі;
- «Халық» тобы қызметінің және оның әрбір қызметкерінің Қазақстан Республикасының заңнамасына, соның ішінде уәкілетті органның нормативтік құқықтық актілеріне, қызметтерді көрсету тәртібін регламенттейтін ішкі құжаттарға, шет мемлекеттердің қолданылатын заңнамасына, сондай-ақ комплаенс саласындағы халықаралық стандарттарға, оның ішінде Банктік қадағалау жөніндегі Базель комитетінің құжаттарына, FATF және ҚКЗ/ТҚ саласындағы Вольфсберг қағидаттарына сәйкестігі;
- «Халық» тобының бизнес жүргізудің, комплаенс-тәуекелді басқарудың халықаралық стандарттарына және әдеп нормаларына бейілділігі;
- тәуекелдерді азайту, инвестициялық тартымдылық пен бәсекелестік артықшылықты арттыру мақсатында комплаенс-тәуекелді басқарудың тиімді рәсімдерін орындау.
- комплаенс-тәуекелді басқару парасаттылық, адалдық және ашықтық қағидаттарында құрылатын «Халық» тобының жалпы корпоративтік мәдениетінің бөлігі болып табылады.

21. Комплаенс-тәуекелді басқару жүйесін «Халық» тобының барлық қызметкерлері қамтамасыз етеді.

22. Комплаенс-бақылау жөніндегі бөлімше функциялары ішкі аудит қызметінің функцияларымен, сондай-ақ операциялық (ағымдағы) қызметті жүзеге асыратын бөлімшелердің функцияларымен біріктірілмейтін құрылымдық бөлімшелердің қандай да бір қызметіне тәуелсіз құрылымдық бөлімше болып табылады.

8-тарау. Ішкі бақылау

23. «Халық» тобы ағымдағы нарықтық жағдайға, стратегияға, Топ активтері мен қызметінің көлеміне сәйкес келетін ішкі бақылау жүйесінің болуын қамтамасыз етеді. Ішкі бақылау мынадай мақсаттарды орындауға бағытталған:

- тәуекелдерді, активтер мен пассивтерді басқару тиімділігін қоса алғанда, «Халық» тобы қызметінің тиімділігін қамтамасыз ету, активтердің сақталуын қамтамасыз ету;
- қаржылық, реттеуші қызметтердің толықтығын, анықтығын және уақтылығын қамтамасыз ету ішкі және сыртқы пайдаланушылар үшін басқа да есеп беру;
- ақпараттық қауіпсіздікті қамтамасыз ету;
- «Халық» тобының Қазақстан Республикасы заңнамасының, шет мемлекеттердің қолданылатын заңнамасының, сондай-ақ комплаенс саласындағы халықаралық стандарттардың, соның ішінде Банктік қадағалау жөніндегі Базель комитеті құжаттарының, FATF, ҚКЗ/ТҚ саласындағы Вольфсберг қағидаттарының және «Халық» тобының ішкі құжаттарының талаптарын сақтауын қамтамасыз ету;
- «Халық» тобы мен оның қызметкерлерін құқыққа қарсы қызметті, оның ішінде алаяқтықты, қателіктерді, дәлсіздіктерді, алдауды, қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруды (жылыстатуды) және терроризмді қаржыландыруды жүзеге асыруға тартуға жол бермеу.

9-тарау. Қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруға (жылыстатуға) және терроризмді қаржыландыруға қарсы іс-қимыл

24. «Халық» тобы қылмыстық жолмен алынған кірістерді жылыстатуды және терроризмнің барлық нысандары мен көріністерін сөзсіз және біржақты айыптайды және ҚКЗ/ТҚ шеңберінде ішкі бақылауды жүзеге асыру бағдарламаларын қызметтерді, операциялар мен мәмілелерді, оның ішінде халықаралық операцияларды пайдалануды болдырмауға, қылмыстық жолмен алынған ақшаны заңдастыруға және террористік қызметті қаржыландыруға жібереді.

25. «Халық» тобы өз бизнесіне қатысты заңдар талаптарының сақталуын қамтамасыз етуге ұмтылады және «Халық» тобының қызметіне қолданылатын заңнама талаптарының кез келген бұзылуына жоғары адалдық және төзбеушілік мәдениетін ұстанады. Бұған ҚЖ/ТҚ тәуекелдерін қадағалау, соның ішінде оларды уақтылы анықтау, алдын алу және тиімді жауап беру кіреді.

26. Осы мақсатта, сондай-ақ ҚКЗ/ТҚ мақсатында корпоративтік басқарудың тиімді жүйесін және ішкі бақылау жүйесін құру үшін ҚЖ/ТҚ Тәуекелдерін басқару жүйесі іске асырылды, ол мынадай қағидаттарға негізделген:

- заңдылық және этика;
- ҚЖ/ТҚ кез келген түрде және көріністерде қабылдамау және жол бермеу;
- ҚЖ/ТҚ көріністеріне ымырасыз көзқарас;
- ҚЖ/ТҚ-мен байланысты қылмыстық әрекетті болдырмауға бағытталған ҚКЗ/ТҚ мақсатында ішкі бақылауды жүзеге асыру бағдарламасының болуы және орындалуы;
- ҚКЗ/ТҚ заңнамасына сәйкес клиенттерді (олардың өкілдерін) және бенефициарлық меншік иелерін міндетті түрде тексеруді жүргізу және тиісті тексеру олардың құқықтық мәртебесін, қызметінің заңдылығы мен заңдылығын растайтын клиенттермен ғана іскерлік қатынастарға кіру;
- қалқа-компаниялармен, қалқа-банктермен және ҚКЗ/ТҚ бойынша шаралар қолданбайтын банктермен іскерлік қарым-қатынастар орнатуға жол бермеу;
- уәкілетті органның және /немесе халықаралық ұйымдардың (UN, EU) және/ немесе елдердің, мысалы, АҚШ-тың (OFAC SDN List/Non-SDN List/ SSI List) санкциялары бар жеке және заңды тұлғаларды осы тұлғалармен ынтымақтастыққа бастамашылық жасауға немесе олармен біржолғы мәмілелер жүргізуге жол бермеу мақсатында анықтау;

- ҚКЗ/ТҚ бойынша жұмысқа «Халық» тобының лауазымды тұлғалары мен қызметкерлерін белсенді тарту.

27. Банктік қадағалау жөніндегі Базель комитетінің құжаттарында, FATF және Вольфсберг қағидаттарында қамтылған ҚКЗ/ТҚ жөніндегі заңнама талаптарын, ұсынымдарды орындау мақсатында және «Халық» тобында ҚЖ/ТҚ тәуекелдерін басқару жүйесін іске асыру үшін мыналарды айқындайтын ішкі құжаттар әзірленді және бекітілді:

- ҚКЗ/ТҚ шеңберінде ішкі бақылау жүйесін ұйымдастырудың негізгі мақсаттары, міндеттері, қағидаттары;
- ҚКЗ/ТҚ мақсатында ҚЖ/ТҚ тәуекелдерін басқару және ішкі бақылауды ұйымдастыру бағдарламасы;
- клиенттерді (олардың өкілдерін) және бенефициарлық меншік иелерін тиісінше тексерудің бірыңғай тәсілі, соның ішінде клиент қаражатының шығу көзін және жасалатын операцияларды қаржыландыру көзін анықтау;
- қылмыстық кірістерді заңдастыру (жылыстату) және терроризмді қаржыландыру типологияларына, схемаларына және тәсілдеріне сәйкес келетін сипаттамалары бар күрделі, ерекше/күдікті операциялар мен операцияларды зерделеуді қоса алғанда, клиенттердің операцияларын мониторингтеу және зерделеу;
- уәкілетті органның және /немесе халықаралық ұйымдардың және/немесе елдердің санкциялары бар жеке және заңды тұлғаларды анықтау;
- ҚКЗ/ТҚ мәселелері бойынша «Халық» тобының қызметкерлерін даярлау және оқыту бағдарламасы.

10-тарау. Инсайдерлік ақпаратты заңсыз пайдаланудың және нарықты манипуляциялаудың алдын алу

28. «Халық» тобы инсайдерлік ақпаратты пайдалану мәселелерін регламенттейтін Қазақстан Республикасы заңнамасы мен шетелдік заңнама нормаларының сақталуын, сондай-ақ іскерлік бедел деңгейін арттыруды, корпоративтік басқарудың жоғары дәрежесін қолдауды, «Халық» тобының тұрақтылығын қамтамасыз етуді көздейді.

29. Осы мақсатта инсайдерлік ақпараттың тізбесін айқындайтын, Банктің, Банктің еншілес ұйымдарының және басқа да заңды тұлғалардың инсайдерлік ақпаратына билік ету мен пайдалануды бақылау тәртібін белгілейтін, оларға қатысты Банк Инсайдер деп танылған, оны ашу, инсайдерлер тізімін жүргізу тәртібі мен шарттары инсайдерлер үшін белгіленген шектеулерді, сондай-ақ инсайдерлік ақпаратты жария еткені үшін жауапкершілікті айқындайтын ішкі құжат әзірленді.

11-тарау. Қорытынды ережелер

30. Осы ІНҚ-да қаралмаған/реттелмеген мәселелер тиісті ішкі нормативтік құжаттармен және «Халық» тобы компаниясының орналасқан жердегі мемлекеттің заңнамасымен реттеледі.

31. Осы ІНҚ-ны орындамағаны және (немесе) тиісінше орындамағаны үшін «Халық» тобының лауазымды тұлғалары мен қызметкерлері «Халық» тобы компаниясының орналасқан жерінің заңнамасына, еңбек шартына және ішкі құжаттарға сәйкес жауапкершілік алады.

32. Осы құжаттың мазмұны ішкі құжаттарда айқындалған тәртіппен «Халық» тобы қызметкерлерінің назарына жеткізіледі.